

Program nauczania etyki w kształceniu zintegrowanym

„Jacy jesteśmy – jaki jest nasz świat?”

Opracowała:
mgr Greta Piekut

Warszawa 2010

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Cele ogólne	5
III.	Cele kształcenia	5
IV.	Przewidywane osiągnięcia	5
V.	Propozycje tematów do zrealizowania	7
VI.	Sposoby osiągnięcia celów	20
VII.	Ewaluacja	20
VIII.	Ocenianie	21

I. Wstęp

Program nauczania etyki obejmuje treści zawarte w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych* - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia z **dnia 23 grudnia 2008 r.** Materiał nauczania zapoznaje uczniów z podstawowymi problemami z zakresu współżycia międzyludzkiego, a w konsekwencji prowadzi do wykształcenia u nich określonych zachowań, tak, aby:

Uczeń kończący klasę I:

- √ Przestrzegał reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (współpracuje w zabawach i w sytuacjach zadaniowych) oraz w świecie dorosłych (grzecznie zwraca się do innych, ustępuje osobom starszym miejsca w autobusie, podaje upuszczony przedmiot itp.)
- √ Wiedział, że nie można dążyć do zaspokojenia swoich pragnień kosztem innych; nie niszczy otoczenia;
- √ Zdawał sobie sprawę z tego, jak ważna jest prawdomówność, stara się przeciwstawiać kłamstwu i obmowie;
- √ Wiedział, że nie wolno zabierać cudzej własności bez pozwolenia, pamięta oddawaniu pożyczonych rzeczy i nie niszczy ich;
- √ Niósł pomoc potrzebującym, także w sytuacjach codziennych;
- √ Wiedział, że ludzie żyją w różnych warunkach i dlatego nie należy chwalić się bogactwem ani nie należy dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach.

Uczeń kończący klasę III:

- √ Rozumiał, że ludzie mają równe prawa, niezależnie od tego, gdzie się urodzili, jak wyglądają, jaką religię wyznają, jaki mają status materialny; okazuje szacunek osobom starszym;

- √ Zastanawiał się nad tym, na co ma wpływ, na czym mu zależy, do czego może dążyć nie krzywdząc innych; stara się nieść pomoc potrzebującym;
- √ Wiedział, na czym polega prawdomówność i jak ważna jest odwaga przeciwstawiania się kłamstwu i obmowie; potrafi z tej perspektywy oceniać zachowania bohaterów baśni, opowiadań, legend, komiksów;
- √ Wiedział, że nie można zabierać cudzej własności i stara się tego przestrzegać; wie, że należy naprawić wyrządzoną szkodę; dostrzega, kiedy postaci z baśni, opowiadań, legend, komiksów nie przestrzegają reguły „nie kradnij”;
- √ Starannie dobierał przyjaciół i pielęgnował przyjaźnie w miarę swoich możliwości;
- √ Wiedział, że jest częścią przyrody, chronił ją i szanował, nie niszczył swojego otoczenia.

W programie założono realizację treści w poszczególnych klasach w ciągu trzech lat. Można jednak każdy temat realizować na różnych poziomach edukacyjnych, zawężając lub rozszerzając materiał nauczania. Program daje możliwość realizacji treści programowej na zajęciach z etyki. Program pozostawia nauczycielowi dużą swobodę i miejsce na kreatywność.

Adresaci programu:

- √ uczniowie klas I – III
- √ wychowawcy klas

Czas trwania programu:

Planowana realizacja programu to **trzy lata**.

II. Cele ogólne:

- Wychowanie do zgodnego współdziałania z rówieśnikami i dorosłymi.
- Przybliżenie dzieciom ważnych wartości etycznych w sposób optymalnie dostosowany do poziomu percepcji konkretnej grupy; na podstawie baśni, bajek, opowiadań, a także obserwacji życia codziennego

III. Cele kształcenia:

- odkrywanie zainteresowań, akceptacja siebie i swoich potrzeb oraz praw i potrzeb innych ludzi,
- dobre komunikowanie się z innymi w społeczności i w świecie dorosłych,
- przestrzeganie reguł i umiejętne współdziałanie oraz współżycie w grupie,
- budowanie świata wartości kształtujących postawy obywatelskie tj.: uczciwość, wiarygodność, odpowiedzialność, wytrwałość, ciekawość poznawcza, kreatywność, przedsiębiorczość, kultura osobista i szacunek dla innych
- sprawne korzystanie z dziedzictwa kultury narodowej, europejskiej i światowej

IV. Przewidywane osiągnięcia:

- √ potrafi odróżnić, co jest dobre i wartościowe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi,
- √ wie, że warto być mądrym, odważnym i pomagać potrzebującym
- √ wie, że nie należy kłamać lub zatajać prawdy
- √ zna zasady bycia dobrym kolegą
- √ rozumie wartość prawdy, oczekuje jej od innych i stara się być prawdomównym
- √ rozumie i rozróżnia pojęcia cudza własność i wspólna własność, jest świadome, że nie wolno zabierać cudzej własności bez pozwolenia, a pożyczone rzeczy należy szanować i zwracać
- √ współpracuje z innymi w zabawie, nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych
- √ przestrzega reguł panujących w społeczności dziecięcej i w świecie dorosłych
- √ grzecznie zwraca się do innych
- √ wie, co wynika z przynależności do swojej rodziny

- √ potrafi okazywać swoim bliskim miłość i przywiązanie
- √ identyfikuje się z rodziną i jej tradycjami
- √ zna relacje rodzinne między najbliższymi
- √ wie, że nie należy dążyć do zaspokajania swoich pragnień kosztem innych członków rodziny
- √ potrafi dostosować swoje własne oczekiwania do realiów ekonomicznych rodziny
- √ wie, że ludzie żyją w różnych warunkach i dlatego nie należy chwalić się bogactwem ani dokuczać dzieciom, które wychowują się w trudniejszych warunkach

V. Propozycje tematów do zrealizowania

Klasa I-II

Krąg tematyczny	Temat zajęć	Tekst do wykorzystania podczas zajęć	Cele zajęć
Ja i moi koledzy	1. O czym będziemy się uczyć na zajęciach z etyki?	1. I. Krasicki – „Przyjaciele”	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie dzieci w zakresie przedmiotu etyki; pomoc w zrozumieniu samego terminu jak również jego problematyki; - zapoznanie uczniów z jego obowiązkami i prawami -zwrócenie uwagi dzieciom na konieczność przestrzegania zasad funkcjonowania w środowiskach, w jakich żyją – szkoła, dom, - uświadomieniem uczniom, że przestrzeganie istniejących zasad i reguł, usprawnia ich wzajemne relacje i zapobiega nieporozumieniom; -zapoznanie dzieci w kwestiach dotyczących zawierania przyjaźni - co znaczy być dobrym przyjacielem i mieć przyjaciela, do czego przyjaźń zobowiązuje, co przyjaciele mogą zrobić dla siebie; --zwrócenie uwagi dzieci na
	2. Poznajemy zasady, reguły, normy – mam swoje prawa	2. A. Mickiewicz- „Przyjaciele”	
	3. Czy jestem dobrym kolegą ?	3.A. Fredro – „Paweł i Gawęł”	
	4. Moi przyjaciele	4. I. Krasicki - „Lis i osieł”	
	5. Granice przyjaźni	5. J. Ch. Andersen - „Brzydkie kaczątko”	
	6. Czasami skarżymy – trzeba reagować na zło	6. J. Brzechwa – „Wielbłąd i hiena”	
	7. Dokuczanie – zawsze jest złe	7. J. Brzechwa – „Skarżypyta”	
	8. Przemoc wobec słabszych – haniebne postawy	8. S. Jachowicz – „Tadeuszek”	
	9. To nie jest śmieszne! O ośmieszeniu kolegów	9. J.W. Grimm – „Jeź i zając”	
	10. Słowem też można zranić – o obelgach i przewiskach	10. Ezop – „Lew i mysz”	
	11. Szanujemy się wzajemnie.	11.L. Wiszniewski – „Przyjaciele zajączka”	
	12. Poczucie własnej wartości	12. Stanisław Jachowicz – „Tadeuszek”	
	13. Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe	13. Stanisław Jachowicz – „Zgoda”	
		14. J. Brzechwa, – „Kto, z kim przystaje”	
		15. Opowiadanie Wojciecha Bartosza – „Uśmiechnięta pani Sama”	

	14. Inny – nie znaczy gorszy		<p>najczęściej spotykane przejawy złego zachowania w ich otoczeniu i napiętnowanie tychże zachowań tak, aby dzieci uznały je za naganne;</p> <ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie dzieciom, że na niektóre z tych zachowań muszą reagować, pomoc w rozróżnianiu takich sytuacji na przykładzie skarżenia. - rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów; - ukierunkowanie uczniów jak mogą radzić sobie z trudnymi sytuacjami: bójkami i kłótniami; -ukierunkowanie zachowań uczniów w tych środowiskach z uwzględnieniem poszanowania wzajemnych relacji; - unaocznienie uczniom, że każdy człowiek jest inny, zwrócenie uwagi na nich samych i ich wyjątkowość w celu podniesienia ich samooceny; -uświadomienie, że każdy ma mocne strony i że można o nich mówić; -zwracanie dzieciom uwagi na ich sukcesy i zachęcenie do dzielenia się swoimi przeżyciami z koleżankami i kolegami;
15. Nie szata zdoła człowieka – nie sądz ludzi po pozorach			
16. Nie każdy musi być świetny we wszystkim			
17. Każdy jest jakimś mistrzem			
18. Dawaj tak, aby nie razić godności drugiego człowieka			

			<ul style="list-style-type: none">-zwrócenie uwagi na to, w jakich sytuacjach poszczególne dzieci czują się ważne i jak inne osoby im to komunikują, uświadamiając, że istnienie potrzeby akceptacji dotyczy każdego-rozwijanie umiejętności akceptowania dostrzeżonych różnic w wyglądzie swoim i kolegów, dzięki czemu uczeń nabiera szacunku dla innych bez względu na wygląd zewnętrzny i proste skojarzenia-uświadomienie, że nie można nikogo osądzać na podstawie tego jak wygląda, jak się ubiera, gdzie mieszka;-przeciwdziałanie poczuciu niższości w sytuacjach doświadczanych niepowodzeń;-zachęcanie do pokazywania swoich ukrytych talentów czy ciekawych zainteresowań w celu zwalczania zaniżonej samooceny lub poprawienia swojego wizerunku w oczach kolegów- zapoznanie uczniów z pojęciem godności osobistej i uświadomienie im jak jest ważna dla każdego oraz dlaczego i w jaki sposób należy ją szanować
--	--	--	--

Ja, moja rodzina i nasz dom	19. Rodzina, z której pochodzę	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opowiadanie E. Skarżyńskiej – „Babcia na hulajnodze” 2. L. Marjańska – „Z wizytą u dziadka” 3. 3. Stanisław Grabowski – „Ręce mamy” 4. R. Przymus – „To ja, twój ojciec...” 5. J. Jałowiec – „Twoje rodzinne drzewo” 6. M. Konopnicka” – „Dziadek przyjdzie” 7. E. Waśniewska – „Dom” 8. B. Lewandowska – „Szczęśliwy dom” 9. Opowiadanie „Czerwona czapeczka” 	<ul style="list-style-type: none"> - poznanie charakterystycznych cech swojej rodziny; - uświadomienie dzieciom, że ich zachowanie ma wpływ na to, co się dzieje w ich rodzinach; - wdrożenie u uczniów poczucia współodpowiedzialności za członków swojej rodziny -zrozumienie przez uczniów, że zasady dobrego wychowania stosujemy także wobec domowników, że nieodpowiednimi słowami, gestami mogą krzywdzić również swoich najbliższych; -zwrócenie szczególnej uwagi na pamięć o świętach członków rodziny; - uświadomienie dzieciom sposobu wyrażania wdzięczności i przywiązania - zachęcenie dzieci do włączania się, na miarę ich możliwości, w życie rodziny uświadamiając im, że takie działanie jednoczy i umacnia rodzinę, a także pomaga im samym kształtować własną tożsamość
	20. Kształtuje nas rodzina		
	21. Być członkiem grupy znaczy czuć się za nią odpowiedzialnym		
	22. W rodzinie wzajemnie sobie pomagamy - rodzina, jako wspólnota		
	23. Nasze wspólne zajęcia		

Mam swoje obowiązki	24. Uczeń ma prawa i obowiązki	1. Konwencja Praw Dziecka; 2. M. Brykczyński – „O prawach dziecka”	- uczeń rozumie i zna swoje prawa i obowiązki; - uświadomienie dzieciom, gdzie w razie poczucia krzywdy mogą szukać pomocy i że mają do tego prawo - zrozumienie różnicy między dobrze, a źle wykonaną pracą - uświadomienie, że dobrze wykonana praca powinna być źródłem satysfakcji; - przekonanie dzieci, że szacunek dla innych wymaga także współodpowiedzialności za swoją pracę;
	25. Wykonując swoją pracę myślę o innych		
	26. Odpowiedzialność, – co muszę a co powinienem		
	27. Razem i zgodni – lepiej i efektywniej pracujemy		
Dbamy o swoje zdrowie	28. Warto być zdrowym	1. J. Brzechwa – „Grzebień i szczotka”, 2. Stanisław Jachowicz – „Czysty kotek”. „Pan Kotek”, „Katar” 3. J. Brzechwa – „Brudas” 4. J. Tuwim – „Rzepka”	- przekazanie dzieciom wiedzy o tym, że zdrowie jest wartością niezbywalną, o którą musimy się troszczyć; - uświadomienie dzieci o ograniczeniach wynikających ze strony chorób; - zrozumienie zależności między dbałością o czystość, a zdrowiem, - zwrócenie uwagi na to, co mogą zrobić, aby być zdrowym; - przekazanie dzieciom wiedzy o tym jak należy traktować ludzi chorych - uświadomienie zasad stosowania leków;
	29. Sport to zdrowie		
	30. Higiena wróg chorób		
	31. Mój wygląd świadczy o mnie		
	32. Chory w grupie, klasie, rodzinie		
	33. O jedzeniu słów kilka, czyli łakomczuchy i niejadki		
	34. Wzywanie i udzielanie pomocy		

			<ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie jak mogą dbać o swoje zdrowie; -wdrażanie do właściwego odżywiania i uświadomienie dzieci o zagrożeniach wynikających z nadmiaru lub niedoboru pożywienia -uświadomienie dzieciom tego, że ludziom żyje się przyjemniej z osobami potrafiącymi dbać o swój wygląd i higienę; - przekazanie dzieciom wiedzy na temat różnorodności czynników decydujących o tym jak są postrzegane – zdrowy i schludny wygląd, -uświadomienie dzieciom, jaką ważną rolę odgrywa uprawianie sportu; -wdrozenie do dbania o własny wygląd; -kształtowanie poprzez aktywność fizyczną potrzeby codziennej troski o zdrowie; - uwrażliwienie uczniów na udzielanie pierwszej pomocy - zapoznanie dzieci z numerami alarmowymi; - zapoznanie uczniów z zasadami udzielania pierwszej pomocy
--	--	--	---

Moje otoczenie	35. Dbam o swoje otoczenie	1. W. Ścisłowski - „Wycieczka” 2. Karaszewski Stanisław – ‘Apel do ludzi’ 3. Danuta Gellnerowa – „Co to jest przyroda?” 4. Joanna Kulmowa – „Cudowna klasa” 5. R. Przymus – „Klatka schodowa” 6. B. Stefańska, W. Drabik – „Ładny kwiatek”	- wdrażanie u dzieci poczucia wspólnej własności i troski o nią - zwrócenie szczególnej uwagi na to, że nie wolno niszczyć sprzętu szkolnego itp.; - wdrażanie uczniów do dbania o środowisko; - uzmysłowienie dzieciom, że zawsze mają wpływ na to, w jakim żyją środowisku; -uwrażliwienie uczniów na piękno otaczającej nas przyrody - uczulenie dzieci na różne przejawy zła
	36. Człowiek jest elementem przyrody troska o nią jest troską o nasz byt.		
	37. Mam wpływ na to, co się dzieje wokół mnie.		
	38. Reaguję na zło		
	39. Kiedy nie można usprawiedliwić tchórzostwa?		
Ja i dorośli	40. Szanujemy dorosłych	1. J. Ch. Andersen – „Dziewczynka z zapalkami” 2. S. Jachowicz – „Andzia” 3. S. Jachowicz – „Zuzia i pokrzywka”, „Staś” 4. Autor nieznany – „Była sobie żabka mała” 5. J. Brzechwa – „Czy to prawda?”	-uświadomienie dzieciom, że należy szanować starszych ludzi i im pomagać; -uświadomienie uczniom konieczności zachowania szczególnej ostrożności w kontaktach z osobami obcymi; - przedstawienie sytuacji, które uczą dzieci, że dorosły może potrzebować ich pomocy; -uświadomienie dzieciom, że
	41. Opiekować się dorosłymi?! Też mi coś		
	42. Mogę pomóc! Tyle jestem wart ile daje innym - o dzieleniu się		
	43. Mam prawo prosić o pomoc		
	44. Mądrze jest zapytać		
	45. Doświadczenia starszych mogą nas czegoś nauczyć		

			<p>niesienie pomocy drugiemu to powód do dumy;</p> <ul style="list-style-type: none">- uzmysłowienie dzieciom, że dorośli to dostępne źródło wiedzy o życiu, że zawsze można ich prosić o pomoc;-uświadomienie sobie, że pomoc lub interwencja starszych jest jednym ze sposobów rozwiązywania problemów;- uświadomienie dzieciom, że warto radzić się i słuchać osób dorosłych;-docenianie wzajemnej pomocy;
--	--	--	--

Klasa III

	Temat zajęć	Tekst do wykorzystania podczas zajęć	Cele zajęć
Jestem prawdomówny	46. Kłamstwo ma krótkie nogi – prawdomówność	<ol style="list-style-type: none"> 1. J. Tuwim – „O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci”, 2. J. Brzechwa – „Kłamczucha”, 3. Paulette Bourgeois, Brenda Clark – „Frankilin i złoty interes”, 4. Carlo Collodi – „Pinokio” 	<ul style="list-style-type: none"> - zrozumienie przez dzieci, że kłamstwo nie popłaca i że niesie ze sobą określone konsekwencje -uzmysłowienie dzieciom, że osoby, które mówią prawdę zasługują na zaufanie; - wpojenie w dzieci, że osoby, które kłamią narażają się na opinię kłamcy, że otoczenie będzie poddawać w wątpliwość wszystko, co będą mówić - uzmysłowienie dzieciom, że warto mówić prawdę, choć czasem jest to bardzo trudne, kiedy np. trzeba się narazić kolegom -uświadomienie dzieciom, że zawsze należy dotrzymywać obietnic -zapoznanie dzieci z takimi sytuacjami życiowymi, kiedy nie należy publicznie lub w ogóle wyrażać własnych opinii lub spostrzeżeń
	47. Prawda czasem wymaga samozaparć –kłamie się łatwiej...		
	48. Zawsze dotrzymuję obietnic		
	49. Kiedy nie mówi się wszystkiego?		

<p>Nie oceniam innych pochopnie ani na podstawie wyglądu</p>	<p>50. Tak mi się zdawało - Prawda nie zawsze jest taka jak się nam wydaje – osądzanie na podstawie fałszywych wniosków</p>		<p>- uświadomienie dzieciom, że to, co postrzegamy jest subiektywnym odczuciem i często jest ono nie do końca prawdziwe lub wręcz fałszywe i może być krzywdzące</p>
<p>Dostrzegam własne błędy i potrafię się do nich przyznać</p>	<p>51. Każdy popełnia błędy</p>	<p>1. Stanisław Jachowicz – „Zaradz złemu zawczasu”</p>	<p>- zwrócenie uwagi na przyjmowanie odpowiedzialności za własne błędy; - uświadomienie dzieciom, że każdy ma prawo popełniać błędy, ale należy z tego wyciągnąć wnioski; - uświadomienie, że ich błędy mogły kogoś zranić, że za nie też trzeba przeproszać;</p>
<p>52. Przyznaję się do błędu - uczę się na swoich i cudzych błędach</p>	<p>53. Potrafię przeprosić</p>		
<p>Porządnie wykonuję swoją pracę</p>	<p>54. Lepiej raz i porządnie – o wykonywaniu pracy byle jak</p>		
<p>55. Lenistwo utrudnia życie nam i innym</p>			

			<p>życia jest sposobem na nudę; -zrozumienie, że człowiek aktywny nigdy się nie nudzi;</p>
<p>Potrafę współdziałać z innymi</p>	56. Bawimy się zgodnie	<p>1. J. Ch. Andersen – „O dzielnym ołowianym żołnierzyku”</p>	<p>- pomaganie dzieciom w przełamywaniu barier w relacjach z otoczeniem, - pomaganie dzieciom w nawiązywaniu kontaktów z innymi bez względu na ich wygląd czy stopień sprawności, - uczeń rozumie, że ocenianie innych na podstawie ich wyglądu może być krzywdzące i niesprawiedliwe, -zrozumienie przez uczniów, że odmienność jest powszechnym zjawiskiem i nie przeszkadza w przyjaźni i współpracy; - wpojenie dzieciom odpowiedzialności za swoje zachowanie, uświadomienie im że ich może ono mieć wpływ na innych, że ktoś może je naśladować, -wdrażanie do pięknego i poprawnego wypowiedania się;</p>
	57. Jesteśmy tolerancyjni		
	58. Tolerancja nie dotyczy zła		
	59. Moje zachowanie kształtuje innych		
	60. Inni uczą się ode mnie		
	61. O zaśmiecaniu języka ojczystego		

Oglądam telewizję, wideo, czytam prasę, korzystam z komputera	62. Potrafię korzystać z różnych źródeł informacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. „Encyklopedia” 2. K. Szymborska – „Co Marysia widziała w bibliotece?” 3. I. Sikirycki – „Biały kruk” 4. J. Skokowski – „Książka – mój przyjaciel” 5. Stanisław Karaszewski – „Mój kolega komputer” 	<ul style="list-style-type: none"> -uświadomienie dzieciom, że media dostarczają nam różnych ważnych informacji; - zwrócenie uwagi na rolę Internetu – cenne źródło informacji; - wdrożenie dzieci do czytania książek i uświadomienie im jak ważną pełnią rolę w życiu człowieka; - uświadomienie dzieciom, że komputer to nie tylko zabawka; -uświadomienie dzieciom zagrożeń płynących z korzystania z Internetu;
	63. Bezpieczny komputer		
	64. Książka uczy i bawi		
	65. Gry komputerowe mogą uczyć, ale mogą też nas skrzywdzić		
Moja Ojczyzna	66. Jestem Polakiem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Cz. Janczarski – „Płynie Wisła, płynie...” 2. R. Przymus – „Polska” 3. Bełza – „Kto ty jesteś?” 4. H. Zdzitowiecka – „Legenda o Wiśle” 	<ul style="list-style-type: none"> - uświadomienie dzieciom, jakiej są narodowości i w jakim kraju mieszkają; - wyjaśnienie dzieciom co znaczy pojęcie ojczyzna; -zapoznanie uczniów z symbolami narodowymi oraz sposobu zachowania się podczas śpiewania hymnu narodowego; - uzmysłowanie uczniom, że Polska znajduje się w Europie - rozpoznawanie przez uczniów flagi i hymnu Unii Europejskiej -zrozumienie przez uczniów, że są różnice między ludźmi różnych narodów i kultur
	67. Polska to mój kraj		
	68. Znam symbole narodowe		
	69. Mieszkam w Europie		

			<ul style="list-style-type: none">-wdrażanie dzieci do poszanowania praw innych do ich nieznannej obrzędowości i tradycji;-zapoznanie dzieci z niektórymi ważnymi wydarzeniami historycznymi naszej ojczyzny- zapoznanie dzieci z krajami sąsiadującymi z Polską;
--	--	--	---

Podczas zajęć z etyki można również wykorzystać teksty, które zawarte są w podręczniku kształcenia zintegrowanego – są one bardzo wartościowe i mogą wzbogacić te zajęcia. Można też zachęcać uczniów, aby podawali przykłady ilustrujące zajęcia na podstawie znanych im utworów, również nauczyciel powinien podsuwać uczniom teksty nieobjęte programem, a przybliżające im przekazywane treści.

VI. Sposoby osiągnięcia celów:

Etyka jest przedmiotem, który ma kształtować określone postawy, wrażliwości i umiejętności. Nauczanie nie powinno być oderwane od codziennych doświadczeń dzieci. Nauczyciel powinien zwracać uwagę na problemy, które wzbudzają zainteresowanie lub sprzeciw, okazują się niezrozumiałe. Powinien unikać moralizowania, a raczej skłaniać uczniów do samodzielnego wyciągnięcia wniosków.

Zajęcia powinny być prowadzone przede wszystkim z wykorzystaniem metod i technik aktywizujących (**burza mózgów, metaplan, dyskusja, piramida priorytetów, drama, drzewko decyzyjne**), które będą pobudzały dzieci do dyskusji, do zajmowania własnego stanowiska, kształciły w nich logiczne myślenie. Preferowane formy pracy z uczniami to **praca w parach** oraz **praca grupowa** z elementami dramy.

VII. Ewaluacja:

- obserwacja pracy uczniów
- obserwacja zachowań uczniów, które są wyrazem ich postaw w czasie zajęć,
- obserwacja sposobów rozwiązywania przez uczniów problemów,
- analizowanie wypowiedzi uczniów w czasie rozmów, dyskusji,
- obserwacja stopnia zaangażowania uczniów w czasie zajęć,
- monitorowanie postępów w nauce,
- nagradzanie każdej aktywności, dostrzeganie i pozytywne wzmacnianie każdego, najdrobniejszego osiągnięcia w trakcie pracy uczniów

VIII. Ocenianie

Ocenianie wyników nauczania określone jest w WSO wypracowane przez Szkołę Podstawową Nr 225. Prezentowane przez dzieci poglądy należy wspólnie omawiać, unikając jednakże oceniania ich – uświadamiać ich zróżnicowanie, różnorodność motywacji, a w wypadku ewidentnie błędnych postaw kierunkować ich zmianę. Ważne, aby dzięki dyskretnej inspiracji nauczyciela, który podsuwa stosowne argumenty i ilustrujące przykłady, uczeń sam weryfikował swoje poglądy.

Bibliografia:

1. Marek Gorczyk - Etyka – „Chcemy być lepsi”
2. A. Kołodziejczyk – „Spójrz Inaczej”
3. Program nauczania dla I etapu – edukacji wczesnoszkolnej – „Szkoła na miarę”